

reatur, nec censeri debet facere quod in se est ad hanc remissionem obtainendam, donec proportionalem pœnam solvat. Denique confirmatur, quia alias per secundam contritionem, vel unum actum charitatis posset homo, licet non per modum satisfactionis, saltem per modum meriti, obtainere remissionem totius pœnae temporalis, quia si merendo augmentum gloriæ meretur ablationem impedimenti, solum quia videtur quid inferius, eadem ratione meretur ablationem totius impedimenti, nam totum illud est etiam inferioris rationis.

7. Superest ergo, ut dicamus, ex opere proprio ipsius operantis non esse aliam viam certam et ordinariam ad consequendam remissionem pœnae, præter condignam satisfactionem. Quod satis quidem consonum est tum divinae justitiae vindicativæ, ut sicut commutativa poetulat meritum, ita vindicativa satisfactionem exigat, nec una cum altera confundatur; tum etiam divinæ providentiae ordinantis satisfactionem hanc ad animæ curationem, ut saltem timore pœnae homines a peccando abstineant, quod remedium valde redderetur inefficax, si aliis remedii possent homines facile sine condigno labore et dolore, talis pœnae remissionem obtainere. Et per hæc rationibus dubitandi in principio positus satisfactum est. Accedit ad hæc, quod ex opere operato multis aliis modis fit remissio hujus pœnae, præsertim per sacrificium Missæ, et aliqua sacramenta, et ideo necesse non est alios modos remissionis ex opere operantis multiplicare. Supererat hic dicendum de satisfactione unius pro alio, sed hoc dicetur commodius infra, de suffragiis disputando.

DISPUTATIO XXXVIII.

DE TERTIA PARTE MATERIALI HUJUS SACRAMENTI, QUÆ EST SACRAMENTALIS SATISFACTIO.

Expedivimus, præcedenti disputatione, quæ ad satisfactionem pertinent, ut potest esse actus, vel effectus virtutis pœnitentiae; nunc breviter de illa dicendum est, ut est pars sacramenti, et habet sacramentalis effectum. Quæ disputatione in duas distinguuntur, ut altera veluti speculativam doctrinam, quæ ad esse ipsius sacramenti pertinet; altera moralē, quæ pertinet ad præcepta, contineret; tamen, quia materia brevis est, et hæc duo valde sunt inter se connexa, illa breviter in hac disputatione complectemur.

SECTIO I.
trum satisfactio sit pars necessaria hujus sacramenti.

1. *Posse confessorem imponere pœnitentiam in satisfactionem.* — Primum omnium certum est, posse confessorem imponere pœnitenti pœnitentiam aliquam in satisfactionem pro peccatis. Hoc constat ex perpetuo usu Ecclesiæ, qui ex Patribus et Conciliis colligitur, ut ex Leone Papa, ep. 89, c. 2; August., de Vera et falsa pœnit., c. 10 et 15; Cyprian., lib. 1, ep. 3; et ex aliis, quos præcedenti disputatione retuli. Et ex Conc. Cabilon. I, c. 8; Cabilon. II, c. 45; Moguntino I, c. 32; et ex c. Deus, et c. Definitionem, de Pœnit., d. 1, cum aliis, quæ ibi, et d. 50, Gratian. congerit; et ex c. Omnis utriusque, de Pœnit. et remiss. Et alia refert Burchard., lib. sui decreti et sequentibus, et Marianus Victor, proprio opere de hac re, ubi late explicat antiquam historiam de publicis et solemnibus pœnitentiis; quæcumq; enim non constet, omnes illas sacramentales fuisse, certum autem est ex usu hujus sacramenti manasse. Denique in Conc. Florent. et Trident. hoc expressius, quam in ceteris definitur. Ratio vero duplex ex supra dictis colligitur. Prima est, quia hoc sacramentum fertur per modum iudicii, in quo non semper tota pœna gratis remittitur, et ideo ad judicem illius spectat, æquitate servata, judicium ferre, delictum vindicare et pœnam imponere. Et in humo modum exponit Tridentinum verbum Christi: *Quodcumque ligaveritis, et illud: Quæ relinueritis, retenta sunt*, ut latius in sequenti videbimus. Secunda ratio est, quia hoc sacramentum est medicina; nam in eo non solum vindicta, sed præcipue correctio pœnitentis intenditur, et ideo imponi debet satisfactio, quæ sit pœnitentia medicinalis, et accommodata ad præservandum a similibus delictis.

2. *Satisfactionem impositam esse partem sacramenti.* — Ex hoc principio colligitur, hanc satisfactionem a sacerdote impositam et applicatam virtute clavium esse partem hujus sacramenti. Ita definiunt Conc. Florent. et Trident., et consentiunt omnes Theologi. Et ratio est, quia pertinet ad perfectionem et integratatem hujus iudicii; sicut in omni iudicio, ad vindicativam justitiam pertinente, punitio rei est pars illius iudicii. Et eadem ratio locum habet, si sacramentum hoc considere-

tur ut perfecta medicina peccati. An vero, ut hæc satisfactio sit pars sacramenti, necessarium sit sub præcepto imponi a sacerdote, vel satis sit applicari ab illo, quanquam arbitrio pœnitentis relinquatur, in sequentibus latius dicemus; probabile enim est, quodcumque horum sufficere, ut D. Thom. docuit, Quodl. 3, art. 28; an etiam imponenda sit hæc pœnitentia ante, vel post absolutionem, infra dicam.

3. *An hæc pars sit essentialis, vel tantum integralis.* — Esse integralem concluditur. — Objectioni occurritur. — Ratio a priori. — Difficultas vero superest, an possit hæc pars dici essentialis, vel tantum integralis; Paludanus enim, d. 16, q. 1, in fin., contendit esse essentiali, et quadam argumenta congerit parvi momenti, et fortasse de nomine disputat. Dicendum ergo est, hanc partem esse integrali, non proprie essentiali. Priorem partem docuit D. Thom. sup., q. 90, art. 2 et 3, et necessario colligitur ex dictis, præser-tim supposita posteriori parte; est enim hæc pars materialis; si ergo essentialis non est,

opere altem esse integralem. Posteriori partem docent fere reliqui Theologi, d. 16; Capreol., q. 3, art. 3, in fin.; Soto, d. 17, q. 1, art. 3; Cano, dict. Relect., part. 5, et alii, qui de hac materia scribunt. Et probatur, quia hoc sacramentum vere conficitur, et confert gratiam ante satisfactionem expletam (ut etiam Paludanus fatetur); sed nulla res incipit esse absolute sine parte essentiali, ut ex philosophia constat, et in successivis etiam verum est, quidquid Paludanus dicat. Quod si forte dicatur, tunc saltem haberi satisfactionem in proposito, et hoc modo esse essentiali. Respondetur, primum sub quæstione esse an hoc propositum necessarium sit, de quo infra dicam, et saltem est certum non semper esse necessarium, quia interdum potest perfici hoc sacramentum nulla satisfactione imposta; et deinde illud propositum magis pertinet ad contritionem, quam ad satisfactionem, nisi de nomine sit quæstio. Denique ratio a priori est, quia hæc pars non ordinatur ad primarium effectum hujus sacramenti, qui est culpæ remissio, sed ad secundarium, qui est remissio pœnae temporalis. Ex quo plane intelligitur, hanc partem non esse de necessitate simpliciter hujus sacramenti; an vero sit de necessitate præcepti tam ex parte pœnitentis, quam confessoris infra, dicam.

SECTIO II.

An hæc pars habeat aliquem effectum ex opere operato.

1. *Satisfactionem habere effectum gratiæ ex opere operato.* — Primum omnium statuendum videtur, habere hanc partem aliquem gratiæ effectum ex opere operato; quanquam enim hoc expresse definitum non inveniam, tamen ex modo loquendi Conciliorum et Theologorum, et ex principio supra posito videtur satis colligi, quia si hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute clavium, non esset majoris virtutis et efficaciam satisfactio sacramentalis, quam non sacramentalis, quod est absurdum, neque etiam esset ulla ratio cur pars sacramenti appellaretur. Unde confirmatur, quia hæc satisfactio nullum effectum haberet virtute

temporalis, præter illam, quæ respondere posset ex opere seu merito operantis. Hæc est communis Theologorum sententia, d. 15 et 16, quos infra referam latius. Idem D. Thom., Quodl. cit.; Cajet., tom. 1 Opusc., tract. 6, q. ult.; Cano sup.; et Sot., d. 20, q. 2, art. 3, videtur idem docere. Et ratio est, quia hæc pars potissimum instituta est ad remissionem poenæ temporalis, ut constat ex omnibus dictis in disputatione præcedenti et Concilii citatis; ergo per se primo institui debuit ad remittendam hanc partem ex opere operato. Et confirmatur, quia totum hoc sacramentum est institutum ad remissionem peccati; sed hæc pars non ordinatur ad remissionem culpe; ergo ad remissionem poenæ; ergo aliquid poenæ remittet ex opere operato. Tandem confirmatur, quia hæc pars hunc maxime effectum significat; nam est quædam punitio peccati, et commutatio poenæ vitæ futuræ in talem pénitentiam; ergo maxime significant remissionem illius poenæ; ergo illam efficit ex opere operato, juxta illud principium, quod sacramenta novæ legis efficiunt quod significant. Dices, hunc effectum communem esse omnibus sacramentis. Respondetur, incertum hoc esse (quamvis pie credatur); nulli autem quasi per se et ex directa institutione sua convenit, sicut pénitentiae, maxime ratione hujus partis.

3. An conferat gratiam gratum facientem.
—*Vera sententia.* — Secunda, et magis dubia difficultas est, an hæc pars conferat ex opere operato aliquam gratiam gratum facientem; multorum enim sententia est, non conferre; quam indicat D. Thom. in 4, d. 16, q. 1, art. 1, quæstiunc. 2, ad 3; tenet ibi Palacios, q. 1. Et potest hæc opinio suaderi primo, quia hæc pars solum instituta est ad remissionem poenæ, ad quem effectum non est necessaria infusio gratiæ, sicut per sacrificium Missæ remittitur poena, licet non infundatur gratia. Secundo, quia per unum sacramentum, una gratia sacramentalis datur; hæc autem in hoc sacramento confertur, quando fit absolutio. Tertio, quia alias sola satisfactio posset facere ex attrito contritum. Nihilominus contrariam sententiam tenet aperte S. Thom. sup., q. 90, art. 2, ad 2, ubi Cajetanus id notat, et sequitur Soto, d. 17, q. 4, art. 2, circa finem. Et potest etiam probari primo, quia sacramenta novæ legis causant gratiam; ergo, cum hæc satisfactio sit pars sacramenti, aliquid gratiæ conferet. Secundo, potest ita explicari, nam, si homo tempore, quo absolvitur, exhibuerit

omnia satisfactionis opera, et esset melius dispositus ad sacramentum consummandum, maiorem effectum gratiæ ex opere operato acciperet, ut constat ex doctrina de sacramentis in genere; sed satisfactio, licet tempore posteriori fiat, tamen moraliter conjungitur cum aliis partibus, ut unum sacramentum cum illis constitutum; ergo totum illud sacramentum conferat majorem gratiam, atque adeo aliquid gratiæ per satisfactionem infundetur, quod antea datum non erat. Tertio, est bona conjectura, quia hæc satisfactio non solum est in vindictam et remissionem poenæ, sed etiam ac præcipue in curationem et medicinam; sed ad hunc effectum maxime necessaria est gratia; ergo. Hæc res mihi dubia est, quia pendet ex institutione, quæ nulla sufficienti auctoritate habetur, et conjecturæ pro ultraque parte probabiles sunt, et facile etiam solvi possunt; tamen in re incerta placet adhærere parti favorabili, præsertim cum D. Thom. auctoritas intercedat. Et mihi saltem verum videtur, dari ex opere operato per hanc satisfactionem sacramentalem aliquam gratiam, id est, auxilium aliquid præservans, seu adjuvans ad emendanda peccata, quia, cum propter hunc finem primario sit instituta hæc pars, non videtur dubium quin illi sit data virtus adjuvans hunc finem. Et hinc etiam fit probabile, dari aliquam gratiam gratum facientem, quia in sacramentali effectu semper hæc duo conjuncta sunt, ut constat ex doctrina de sacramentis in genere.

4. Quando ista gratia conferatur. — *Alensis opinio.* — *Alia opinio Adriani.* — *Improbatur.* — Tertio circa utrumque effectum, præsertim circa priorem, dubitari potest, quando conferatur, et quam necessaria sit ad illum satisfactio. In quo est opinio Alens., 4 part., q. 8, memb. 2, art. 3, asserentis, statim ac satisfactio imponitur a confessore, incipere habere suum effectum, antequam executioni mandetur, quia ipsam actionem sacerdotis habet aliquam efficaciam circa hunc effectum. Sed observandum est, ne forte sit quæstio de nomine, supposita dispositione pénitentis, et acceptatione et proposito implendi satisfactionem impositam, probabile esse et verum, ut supra dixi, per ipsammet absolutiōnem sacerdotis remitti ex opere operato non solum culpam et æternam poenam, sed etiam aliquid poenæ temporalis. Et hoc modo certum est, ratione sacramenti suscepti remissius puniri hominem in purgatorio, etiamsi mo-

riatur antequam impositam pénitentiam exequatur. At vero, si post datam absolutionem, manet alicujus poenæ reatus, illa sine dubio nec tollitur, nec minuitur ratione satisfactionis impositæ, donec integre, et ex parte exhibeat. Et ratio est clara, quia sacramentum non habet effectum suum ex opere operato, donec re ipsa suscipiat, neque pars ejus, proportione servata. Circa hoc tamen cavenda est alia extrema sententia Adrian., q. de Clavibus, 1, dub. 2, circa finem, dicentis, ita esse necessariam sacramentalem satisfactionem semel impositam ad tollendum reatum in sacramento relictum, ut in hac vita per alia opera satisfactoria tolli non possit. Quæ sententia nec est vera, nec probabilis, ut recte Petr. Soto, lect. 2 de Satisfactione, quia impositio pénitentiae sacerdotis non abstulit vim suam alii operibus satisfactoriis; et licet pénitens teneatur satisfactionem implere, tamen, si vel non possit, vel antequam urgeat tempus obligationis, alia opera faciat, per illa purgari poterit, saltem ex opere operantis, vel ex opere operato, si alia sacramenta recipiat.

5. Quid si pénitentia impleatur ante absolutionem. — Hic vero circa hunc punctum quererere potest aliquis, si quis pénitentiam impletat, antequam absolvatur, ut olim fieri solebat, et nunc interdum fit, an statim habeat suum effectum ex opere operato, supponendo subjectum esse dispositum per contritionem et gratiam; videtur enim statim habere, quia illa jam est pars sacramenti, et in virtute clavium nititur. Nihilominus contrarium verum existimo, scilicet, non habere effectum ante datam absolutionem, quia sacramentum non incipit habere effectum, donec essentialiter consummatum sit per formam, ut inductione in omnibus patet. Deinde, quia hic est secundarius effectus conjunctus alteri principali, qui est culpæ remissio; sicut ergo non remittitur poena ante remissionem culpe, ita neque hæc pars potest habere suum effectum ante absolutionem. Denique, potior pars est contritio, et licet præcedat, non habet effectum ex opere operato. Illa ergo satisfactio habebit effectum ex opere operantis; postea vero, consummato sacramento, dabatur totus effectus ex opere operato.

6. An quælibet satisfactio habeat hunc effectum. — *Quorundam placitum.* — *Rejicitur.* — Ultimo dubitari potest, an quælibet satisfactio imposta habeat hunc effectum, et in qua

SECTIO III.

An teneatur confessor imponere satisfactionem pœnitenti.

1. Prima conclusio. — Teneri confessorem.

— Dico primo : per se loquendo, tenetur confessor satisfactionem imponere. Ita colligitur ex Conc. Trid., sess. 14, c. 8, et ex c. *Omnis triusque*. Et ratio est primo, quia tenetur integrum facere sacramentum. Secundo, quia ut medicus, tenetur curare vulnera pœnitenti, et ut judex, aequitatem servare; unde, cum judicet inter Deum et hominem, sicut debet absolvere hominem dispositum, ita curare debet, ut homo satisfaciat Deo. Unde colligitur, hanc obligationem ex genere suo gravem esse, cum ad integratatem sacramenti, et religionem Deo debitam, pertineat.

2. Secunda conclusio. — Non teneri imponere per modum præcepti.

— Dico secundo : non tenetur semper confessor ad imponendam pœnitentiam per modum præcepti, sed potest interdum applicare pœnitentiam, si pœnitens velit illam assumere, vel solum consilium, ut faciat. Hæc conclusio supponit in primis, confessorem posse satisfactionem præcipere, quod mihi certum est, quia Concilium Tridentinum ita interpretatur potestatem ligandi, ut latius dicam infra, sect. 7. Et hinc fit sæpe posse teneri ad imponendam hoc modo satisfactionem, si causa et pœnitentis conditio hoc requirat; imo censeo hoc esse regulariter et frequentius servandum, propter rationes factas. Supponit deinde satisfactionem posse etiam imponi, seu applicari sine obligatione sub illa forma quasi conditionata : *Si hoc feceris, tibi serviat in satisfactionem*, ut supra cum S. Thoma docuimus, quia hoc satis est, ut illa satisfactio elevetur per virtutem clavium; si-
cūt indulgentiae concedi etiam solent simili modo, quarum applicatio ad claves suo modo pertinet. Et hinc concluditur, posse interdum hoc modo imponi satisfactionem, vel totam, vel partem ejus, prout confessor judicaverit magis expedire pœnitenti; nam, cum hæc satisfactio medicinalis sit, accommodari debet dispositioni pœnitentis, ut sæpe etiam infra dicemus. Et hæc sententia colligitur ex D. Thom., Quodl. 3, art. 28; Palud., d. 20, q. 2, art. 2; Pet. Soto, lect. 2 de Satisfactione; Victor., in Sum., n. 210; Ledes., q. 41, art. 3, dub. 44. Et ita potest intelligi, quod idem Ledesm., p. 4, q. 31, art. 2, opinatur, spontaneam pœnitentiam, pro peccatis confessis

assumptam, posse esse partem sacramenti; id enim solum potest esse verum, si sit aliquo modo applicata per confessorem, quia alias nullo modo fundaretur in virtute clavium, neque esset pars sacramenti.

3. Sed contra objici potest primo, quia quando sacerdos non præcipit satisfactionem, non exercet actum jurisdictionis, quia non ligat; ergo non potest illa satisfactio habere effectum ex virtute clavium, nec esse pars sacramenti; ergo confessore non salisfacit suo muneri, imponendo illo modo pœnitentiam. Secundo, quia vel pœnitenti est satisfactio necessaria, vel non; si est necessaria, debet illam præcipere; si non est necessaria, non debet illam applicare aut imponere ullo modo. Tertio, quia alias, per illa verba, quæ post absolutionem dicere solent confessores : *Quidquid boni egeris, etc.*, omnia bona opera pœnitentium fierent satisfactoria ex opere operato, quod videtur absurdum. Sequela autem patet, quia omnia illa applicantur dicto modo, licet non præcipiantur. Respondetur ad primum, negando majorem, quia non solum est actus jurisdictionis præceptum imponere, sed etiam pœnitentiam designare applicando illam ad effectum sacramenti; nam indulgentiarum concessio actus jurisdictionis est, licet præceptum non includat. Unde imponendo illo modo pœnitentiam sacerdos etiam ligat et solvit; ligat quidem quatenus necessitatē hujus pœnitentiae imponit, non simpliciter, sed ad hunc finem consequendi ex opere operato remissionem poenae per hoc sacramentum; solvit autem quatenus facienti talem pœnitentiam commutat penam purgatoriæ in faciliorem poenam, quam per se, et sine virtute clavium necessaria esset. Ad secundum respondetur, fieri posse ut talis pœnitentia in ratione medicinæ non sit absolute necessaria, sit vero utilis; expedit autem magis hic et nunc illo modo eam imponere, quam sub præcepto, ob dispositionem pœnitentis; et tunc, quamvis in ratione punitionis fortasse sit debita, id tamen satis non est, ut semper sit necessarium sub præcepto eam imponere, si aliud expedit propter maius bonum pœnitentis, aut quia illud debitum non est adeo rigorosum, præsertim quando est ex peccatis venialibus contractum. Denique fieri facile potest ut aliqua pars pœnitentiae sub præcepto, alia sine illo imponatur.

An vero interdum liceat omnino relinquere sacramentum hoc sine hac parte, infra dicetur. Ad tertium fere auctores citati concedunt

illationem. Et quod attinet ad potestatem, non dubito quin illam habeant confessores; incertum autem est, an per illa generalia verba hoc intendant, quia solum videntur esse quædam verba deprecativa, que non indicant actum judiciale, sed solam orationem ad impetrandum auxilium, quo talia opera digne fiant, ad talem effectum obtainendum. Sed de hoc dicam in fine sect. 6.

4. *Conclusio tertia. — Posse dari absolutionem sine satisfactione.* — Dico tertio : interdum potest confessore absolvere nulla imposta satisfactione. Ita Cajet., tom. 1 Opusc., q. 2, a. 2; Navar., c. 26, n. 20. Duplex autem est casus : primo quando pœnitens est impotens, ut si sit propinquus morti, et presertim si nihil percipere possit. Et ratio est, quia, cum hæc pars non sit essentialis, non est omittendum sacramentum propter incapacitatem pœnitentis. Secundo, quando confessore ex ipsa confessione, et ex materia, et signis ejus intelligit, pœnitentem integre satisfecisse pro peccatis suis. Estque clara ratio, quia sicut æquitas judicij postulat, ut puniatur debitor, ita, ut absolvatur, qui jam solvit; unde non est de integritate judicij, ut imponatur poena, sed tunc solum, quando adhuc intelligitur durare reatus. Denique per contritionem ipsam et per confessionem homo satisfacit, unde si interdum illa satisfactio æqualis sit, non est alia necessaria. Quamvis contrarium senserit Richard., d. 18, art. 2, q. 2, ad 1, nam saltem per modum medicinalis vult etiam in hoc casu imponendam esse satisfactionem; sed multo facilius potest cessare hæc necessitas, quia fieri potest, ut peccata sint levia, et speciali non indigeant curatione. Fator tam raro posse constare sacerdoti de sufficienti satisfactione jam facta, et ideo consultius esse aliquam, vel levem satisfactionem imponere, quod etiam in primo casu fere semper servare potest, si pœnitens percipiat; nam saltem potest vel semel proferre nomen Jesus, vel aliquem bonum motum elicere.

Quando debeat imponi satisfactio, ante, vel post absolutionem.

5. Sed queret aliquis, an hæc satisfactio imponi debeat ante, vel post absolutionem. Gloss. enim, verb. *Audire*, in Clementina *Dudum*, de Sepulturis, dicit esse imponendam ante absolutionem, solum quia in illo textu hoc ordine numerantur, *Confessiones audiat, pœnitentias imponat, et absolvat*. Sed hoc fundamentum leve est, nam in c. ult. de Censi-

bus, in 6, numerantur contrario ordine, propter quod Glossa ibi tenet contrarium. Veritas autem est, hoc esse arbitrium, quia dummodo moraliter conjungantur hæc, et veluti in eodem judicio fiant, non refert, si alterum antecedat, vel sequatur. Ita Anton., 2 p., tit. 17, c. 20, § 4; Navar., de Pœnit., d. 6, c. 1, in princ., n. 35. Consuetudo vero jam fere obtinuit, ut pœnitentia prius imponatur, quod, licet non cadat sub obligationem, tamen consultius videtur, ut materia, quoad fieri cor mode possit, supponatur formæ, et ut pœnitens saltem voto et proposito satisfaciat prius quam absolvatur; sic enim melius ratio justitiae servatur. Quod etiam docet Sylvest., verb. *Confessor*, 4, § 1, et Angel., verb. *Confessio*, 5, n. 2. An vero pœnitentia injuncta, ante absolutionem implenda sit, vel ad hoc possit obligare confessore, dicemus inferius, sect. 7.

SECTIO IV.

An teneatur confessor condignam satisfactionem imponere, vel quam mensuram servare debeat.

1. *Prima conclusio. — Posse confessorem imponere pœnitentiam ex arbitrio.* — Dico primo : nulla est certa satisfactionis mensura lege Ecclesiastica taxata, quam confessore imponere teneatur, sed arbitrio illi utendum est. Conclusio est certa, quæ colligi potest ex Concil. Nicen., c. 12, et ex c. *Mensuram*, de Pœnit., d. 1, et ex multis aliis, quæ referuntur, 26, q. 7, et ex c. *Deus qui*, de Pœnit. et remiss., et ex August., in Ench., cap. 63, quibus locis dicitur, hoc pendere ex arbitrio sacerdotis. Et ratio clara est, quia hæc pœnitentia maxime ordinatur in bonum et curationem pœnitentis; dispositio autem pœnitentis potest esse varia; unde nec eadem quantitas, nec idem modus pœnitentiae potest omnibus expedire, et ideo arbitrio judicis relinquiri debuit.

2. *Objectio. — Solvitur.* — Sed contra, nam olim erant canones pœnitentiales, in quibus singulis peccatis certum pœnitentiae tempus, et modus taxabatur, et (ut quidam dicunt), septennis pœnitentia pro singulis mortalibus præcipiebatur; de quibus aliquid attigit August., in Enchir., c. 67, et Conc. Carthag. IV, c. 74, dum ait : *Ut sacerdos pœnitentiam imploranti, absque personæ acceptione, pœnitentiae leges injungat*; et in capitibus sequentibus alia similia habentur, et multa videri possunt in Burchardo, lib. 18 et 19 Decreti, et apud Gratian., distinctionib. de Pœnit., et sæpe alias

Respondetur primo, illud quod dicitur de se-
ptenni pœnitentia pro singulis mortalibus,
fabulosum esse; nullibi enim extat tale de-
cretum; imo nec illæ pœnitentiae erant uni-
versales pro omnibus delictis, sed pro qui-
busdam gravioribus, et interdum erant bre-
viores, interdum diuturniores; relinqueban-
tur etiam interdum arbitrio Episcopi, ut vi-
dere licet in Conc. Carthag. III, c. 34. Deni-
que in eis magis consulebatur ædificationi
Ecclesiæ, quam necessitati pœnitentis. Se-
cundo, non constat illas pertinuisse ad forum
pœnitentiae, sed fortasse sëpe ad externum
forum Ecclesiasticum. Et patet, quia inter-
dum erat poena depositionis vel privationis
Ecclesiasticae dignitatis, vel quid simile. Ter-
tio, etiamsi aliqua perinerent ad forum pœ-
nitentiae, semper dabatur locus arbitrio con-
fessoris, uti constat ex decretis citatis; unde
illa solum erat quasi regula directiva, ut il-
lam confessores sequerentur, quantum expe-
dire censerent. Quarto jam tota hæc consue-
tudo antiquata est, et ad arbitrium sacerdotis
totum hoc negotium est revocatum. De hac
re legi possunt Anton., 3 p., tit. 47, c. 21, § 4;
Sylvest., verb. *Confessor*, 4, in princ., et q.
2; Pet. Sot., lect. 2 de Satisfact.; Soto, d. 19,
q. 2, art. 5; Navar., c. 26, n. 17; et Marian.
Viet., dict. opusc. de Antiquis pœnitentiis.

Secunda conclusio.

3. Dico secundo: hoc judicium et arbitrium
confessoris, non est ejus voluntati absolute
relictum, sed considerata gravitate peccato-
rum, et dispositione pœnitentis, servataque
ratione justitiae, debet proportionatam satis-
factionem imponere, prout secundum huma-
nam prudentiam potuerit, ut supra explica-
tum est; et ita colligitur ex Conc. Trid., sess.
14, c. 8, ubi sunt illa verba notanda: *Debent*
ergo sacerdotes Domini, quantum spiritus et
prudentia suggesterit, pro qualitate crimi-
nūm et pœnitentium facultate salutares satis-
factiones injungere, ne si forte peccatis conni-
teant, et indulgentius cum pœnitentibus agant,
levissima quedam opera pro gravissimis deli-
citis injungendo, alienorum peccatorum partici-
pes fiant. Similia habentur in Conc. Mogunt. II
c. 31. Et ratio est supra tacta, quia sacer-
dos est judex; ergo debet æquitatem servare.
Et confirmatur, quia est veluti medius arbitrus
inter Deum et peccatorem; si autem gravissi-
mam poenam imponeret pro levissimo crimi-
ne, injuriam faceret peccatori; ergo e contrario.

Tertia assertio.

4. Nihilominus dico tertio: ex rationabili
causa propter impotentiam vel fragilitatem
pœnitentis potest confessor dissimulare, et le-
viorem satisfactionem imponere. Ita D. Thom.,
in Addit., q. 48, art. 4; Soto, d. q. 2, art. 3,
et alii communiter. Et ratio est, quia in hoc
sacramento magis intenditur salus pœnitentis,
et ejus emendatio, quam satisfactio pro
poena; si autem gravior satisfactio impona-
tur, quam fragilitas, vel conditio pœnitentis
patiatur, majori periculo exponitur salus ejus,
quam si aliquid de poena remittatur. Et con-
firmatur, quia hoc etiam in majorem glo-
riam Dei cedit, qui potissimum vult curatic-
nem peccatoris, et alias causa Dei semper
manet integra, quia si hic peccator plene
non satisfecerit, in purgatorio solvet usque
ad novissimum quadrantem. Propter quod
recte Chrysostom., seu auctor Imperfecti in
Matthæum, hom. 23, et habetur in cap. *Alli-*
gant, 26, q. 7, dicit, confessores semper de-
bere in mitiore partem inclinare et condes-
cendere pœnitentibus; quia in hoc minus per-
iculi est, quam si gravioribus pœnitentis
homines deterrent, vel in desperationem
inducant; et Nazianzen., orat. 26, circa finem:
Hanc (inquit) rationem tene, ut partim
illum corrigas, idque leniter et humane, non
ut hostis, neque ut durus et rigidus medicus;
et infra: *Habes medicinæ regulam, Christi*
discipulus es, mitis et benignus, qui nostras
infirmitates portavit. Quocirca illud præcipue
debet attendere confessor, ut satisfactionem
imponat, accommodatam curationi et præser-
vationi a peccatis, in quo oportet ut integrit-
atem et severitatem habeat; quod si in hac
parte sufficienter peccatori provideat, quamvis
in castigatione remissius agat, nunquam
graviter errabit, propter rationes factas; et
quia in hoc difficillimum est æquitatem attin-
gere. Advertit autem Navar., c. 26, n. 19 et
20, quando confessor leviorem multo pœni-
tentiam imponit propter fragilitatem pœni-
tentis, quam peccata ejus mereantur, de-
bere illum admonere, illam non esse suffi-
cientem poenam, sed propter ejus indispositionem
cum illo benignius agi, ne forte ex le-
vitate poenæ occasionem sumat peccandi, et
ut fortasse moveatur ad alias voluntarias sa-
tisfactiones assumendas. An vero debeat con-
fessor semper in hoc condescendere arbitrio
pœnitentis, dicam commodius in sect. 7.

satisfactionem æqualem reatu in re ipsa esse
certam, et in indivisibili consistentem, ita ut,
si ad illam non attingat pœnitentia imposta,
licet parum deficiat, non tollat omnem poe-
nam; si autem excedat, licet parum, aliquid
etiam satisfactionis supersit. Ita tenet Petr. Sot.,
lect. 1 de Satisfactione, et dicit esse commu-
nem sententiam antiquorum; sed illi, ut ve-
rum fatear, non multum rem explicant, sed
absolute dicunt requiri condignam satisfac-
tionem, ut videtur est in D. Thom., d. 18, q. 1,
art. ult., quæstiunc. ult.; Alens., 4 part., q.
80, memb. 3, art. 4, ad argum.; Palud., d.
20, q. 2; Durand., q. 1. Probatur autem dicta
sententia, quia in divino judicio omnia sunt
definita in pondere et mensura, neque in illo
est latitudo rigorosi, vel mediæ pretii; hoc
autem judicium divinum est, quamvis per ho-
minem exerceatur; nam homo tenetur juxta
divinam legem et justitiam judicare. Nec re-
fert quod non possit indivisibiliter cognosce-
re, que poena, vel satisfactio a Deo taxata sit,
quia satis est, ut humano modo judicet: res
autem ipsa habebit effectum, prout in re fuerit
conformis legi divinæ, et mensuræ a Deo
positæ. Praesertim, quia regulariter loquendo,
nec paulo magis, vel minus attingit homo in
judicio illam mensuram, quia pendet ex mul-
tis, quæ homini ignota sunt, scilicet ex gravi-
tate poenæ, quæ ex peccato relinquitur, ex
modo, quo ex opere operantis, vel operato
applicatur satisfactio, ex dispositione pœni-
tentis, et ex aliis similibus, quæ vix possunt
in unum conjungi et ponderari, ita ut huma-
num judicium parum discrepet a medio; non
est ergo hæc commutatio ita posita in arbitrio
confessoris, ut si a justa mensura, vel modi-
cum aberret, æque valeat satisfactio, eo quod
bona fide posita sit. Hæc autem mensura ex
Christi institutione petenda est; supponit enim
in opere proportionem aliquam, addit vero
certam aliquam legem, qua decrevit, ut per
tale opus tanta satisfactio Christi applicaretur,
idque infallibiliter et mathematice (ut
sic dicam) servatur.

4. Et confirmatur primo, nam etiam ab-
solutio et effectus ejus pendet ex disposizio-
ne pœnitentis, et humano judicio fertur, et
nihilominus illa dispositio in re consistit in
indivisibili, saltem, ut talis sufficiat, et non
minor, et quantumcunque confessor pruden-
ter existimet esse sufficientem dispositionem;
si in re non adsit, quamvis parum distet, nihil
efficiet, in quo nullus dubitat; ergo similiter,
etc. Confirmatur secundo, quia in omni alio

Satisfactionem hanc consistere in indivisibili.
Vera resolutio.

3. Hanc mensuram esse ex institutione Chri-
sti.—Nihilominus probabilius censeo, hanc

effectu sacramentorum semper observatur, ut sit major, vel minor, juxta dispositionem suscipientis, et quoad hoc in indivisibili consistit; ergo idem erit in praesenti; sed qui majorem suscepit satisfactionem, hoc ipso melius disponitur ad hunc effectum ex opere operato, ceteris paribus; ergo pro rata, seu proportione, majorem fructum consequetur. Nec ratio divinæ justitiae pati videtur, ut ceteris paribus, non plus satisfaciat, qui plus operatur, etiamsi in excessu parva sit inaequalitas; eadem enim servanda est in fructu, quia justitia divina aequissima est.

5. *Destruitur fundamentum contraria sententia.* — Ad fundamentum contraria sententia respondet, duo debere sacerdotem observare in satisfactione imponenda: unum est justa vindicta, et commutatio poenae, et quoad hoc fateor non posse tam exacte aequalitatem rei ad rem observare, quia non habet sufficientem notitiam extermorum, ut possit ea inter se comparare et compensare, sed secundum generales quasdam rationes, pro gravioribus delictis debet graviores satisfactiones imponere. Aliud, quod debet attendere, est emendatio et præservatio in futurum, et in hoc potest majorem servare proportionem; quamvis enim difficile sit quantitatem medicinæ ita præfinire, ut neque deficiat, neque excedat tamen in hoc aliqua major notitia extermorum habetur, et ita facilis potest et cum majori proportione servari proporcio. Aliquando vero necesse est, ut satisfactione propter aliorum exemplum, vel ad tollendum scandalum fiat, prout olim fiebat frequentius in Ecclesia, et tunc non tam gravitas culpæ coram Deo, quam genus, et modus peccati respectu aliorum considerandus est. Et propter aliquem ex his respectibus posterioribus contingere potest, ut juste imponatur major pena, quam forte ad satisfaciendum coram Deo esset necessaria.

SECTIO VI.

Quæ opera sint in satisfactionem imponenda.

1. *Primum dubium.* — *An debeat imponi opus bonum.* — In hac sectione tractari possunt fere omnia, quæ supra de satisfactione ex opere operantis tractata sunt; suppositis tamen iis, quæ ibi diximus, brevissimis dubiis res tota expediti potest. Primo ergo quæ potest, an opus injungendum oporteat esse moraliter bonum. Respondet, ex suo genere debere esse bonum, et habere ceteras con-

diones ipsius operis, quæ ad satisfactionem ex opere operantis requiruntur, quia hæc satisfactio sacramentalis habet pro materia opus de se satisfactorum ex opere operantis, quod per virtutem clavum elevatur. An vero oporteat ab ipso operante bene fieri, ut implete obligationem sibi impositam, dicam sect. 8.

2. *Secundum dubium.* — *An debeat opus esse externum.* — Secundo quæ potest, an oporteat hoc opus esse externum, vel sufficiat internum. Alens., 4 p., q. 84, memb. 2, art. 1, et Almain., d. 45, q. 4, omnino requirunt actum externum, vel quia futurus est pars sacramenti, et ideo oportet, ut sit sensibilis, vel quia imponitur per modum humani præcepti, quod non solet cadere in actum internum. Dico tamen, actum externum esse magis accommodatum propter rationes factas, et quia solet esse magis poenalis. Nihilominus vero imponi posse internum actum. Ut si poenitentia ægrotet, ut nihil possit externe facere, injungi ei potest, ut actum internum habeat. Item, si confessor judicet valde expedire ad bonum poenitentis, ut aliquoties, vel aliquibus diebus proponat peccatum vitare, poterit hoc illi injungere. Item, ut ille actus sit pars sacramenti, salis est, ut sit per accidens sensibilis, sicut contrito; sicut autem per accidens sensibilis, quando exterius imponitur, et acceptatur. Deinde, cum hoc sacramentum ad internum bonum animæ pertineat, et internam salutem ejus intendat, non mirum est, confessorem, sicut potest absolvere ab internis peccatis, ita posse ligare ad internum actum, si animæ ita expediat. Denique etiam ipsa contrito elevatur per virtutem clavum; cur ergo non poterunt elevari alii actus satisfactorii?

3. *Tertium dubium.* — *An possit imponi poenitentia publica.* — *Communis opinio.* — Tertio quæ potest, an possit imponi poenitentia publica; vocatur autem hoc loco publica poenitentia, non omnis illa, quæ coram aliis fit, nam si ita fiat, ut persona maneat occulta, vel causa, quia est res, quæ sponte fieri solet, vel certe, si talis est poenitentia, ut soleat pro levibus peccatis imponi, de his non est dubium quin imponi possint. Dicitur ergo publica poenitentia, quæ ita fit coram aliis, ut ex illa colligi possit, confessorem propter grave crimen illam imposuisse. Et est ratio dubii, quia videtur esse contra sigillum, propter quod Navar., in c. *Sacerdos*, de Poenit., d. 6, n. 86, et in Sum., c. 8, n. 10, negat tales poenitentias posse imponi, et jura, quæ de-

illis loquuntur, intelligenda existimat in foro exteriori. Sed est certe difficilis interpretatio; nam c. 1 de Poenit. et remiss., et clariss. Conc. Trid., sess. 24, c. 8 de Reform., aperente videntur loqui in hoc foro. Unde communis opinio est, propter peccata occulta non debere imponi poenitentias publicas, quia sunt improportionatae, et contra bonam famam poenitentis; pro peccatis vero publicis imponendas esse, quia ita expedit ad Ecclesiæ satisfactionem et exemplum. Ita D. Thom., d. 44, q. 4, art. 5, quæstiunc. 4, ad 1, et d. 17, q. 3, art. 4, quæstiunc. 4, ad 4; Alens., 4 part., q. 44, memb. 6, art. 1, alias q. 64, memb. 4; Palud., d. 44, q. 6; Argent., art. 3; Durand., q. 4; Soto, d. 49, q. 2, art. 5; Anton., 3 part., tit. 44, c. 47, § 6; Medin., tract. 2, q. 44, Ad difficultatem vero de sigillo respondet Durand. ibi, non revelari peccatum, quia est publicum. Sed contra, quia revelatur confessio ejus, quod non licet, ut supra dixi. Melius D. Thom. negat esse revelationem, quia fit ex consensu ipsius poenitentis. Urgebis, quia hic consensus est veluti coactus, et involuntarius. Propter hoc dico, si poenitentis habeat rationabilem causam ad non acceptandam hujusmodi poenitentiam, et illa non sit necessaria ad tollendum aliquod scandalum, non esse obligandum, sed tunc tantum, quando ad tollendum scandalum, vel ad satisfaciendum Ecclesiæ in crimen publico, et notorio judicatur necessarium, vel valde expediens absque gravi incommodo poenitentis, qui in eo casu non potest dici cogi, sed rationaliter induci ad id, quod facere debet; reliqua de hoc puncto dicta sunt in superioribus.

4. *Quartum dubium.* — *An debeat esse unum ex illis tribus, jejunio, oratione, et eleemosyna.* — Quarto quæ potest, an opus satisfactorium oporteat esse aliquod ex illis tribus, jejunio, oratione et eleemosyna. Respondet: non oportet, si hæc in rigore sumantur, esse aliquod ex illis, quamvis ad illa reduci debeant aliquo modo. Videantur dicta disputatione precedentem, et accommodentur hic.

5. *Quintum dubium.* — *An possit esse opus supererogationis.* — Quinto, an oporteat hoc opus esse supererogationis, vel possit esse ex aliis præceptis, videantur supra dicta in simili. Quibus suppositis respondet, regulariter imponi opera supererogationis, ut major sit satisfactio, et ut detur poenitentibus occasio plura bene operandi. Nihilominus non est dubium quin opera etiam præ-

cepta possint imponi, quia, cum illa sint satisfactoria, possunt per claves elevari, et in idem opus potest cadere duplex obligatio, et saepe hoc facere expedit, saltem ex parte, propter hominum fragilitatem. De quo bene Navarr., in c. 1 de Poenitentia, dub. 6, cap. 40 et seqq., ubi etiam significat, idemque alii auctores sentiunt, quando confessor nihil explicat, semper intelligendum esse impone-re opus alias non præceptum, quia regulariter hæc est intentio confessoris; ab hac autem regula excipit eleemosynam Victor., in Sum., n. 205; Soto vero, d. 49, q. 2, art. 4, in fine, distinguit, quia, si obligatio facienda eleemosynam supervenit post confessionem, sufficiet illa eleemosyna ad implendam poenitentiam, non vero si antecessit. Sed hæc non sunt necessaria ratione fundata; quid enim plus habet eleemosyna, quam jejuniū? vel quid refert, quod obligatio antecedat, vel sequatur? Totum ergo pendet ex intentione confessoris, que tamen ex circumstantiis, et ex materia interpretanda est; nam, si rationabiliter creditor noluisse adeo gravare poenitentem, merito potest credi, quod hæc fuerit intentio ejus, quia semper credendum est prudenter et rationabiliter operari; consultius tamen esset, quando materia talis est, ut conjuncta aliis præceptis possit grave onus imponere, explicite interrogare confesorem intentionem ejus.

6. Addunt etiam Doctores, si quis recitet rosarium aut horas eo tempore, quo ex præcepto audit sacrum, satisfacere. Ita Angel., verb. *Feriae*, § 46; Adrian., q. 1 de Satisf.; Medin., tract. 2, q. 48. Et ratio est, quia re vera facit opus impositum, ad quod alias non tenebatur, et quod incompossibile non est cum auditione Missæ.

7. *Sextum dubium.* — *An debeat esse opus particulare.* — Sexto quæ potest, an oporteat hoc opus esse aliquod particulare, vel per clausulam generalem, *quidquid boni feceris, et mali sustinueris*, eleventur opera ad satisfactionem ex opere operato. Quam quæstionem ponit S. Thom., Quodl. 3, art. 28, et respondet, hoc posterius affirmando, quem sequi sunt Palud. supra, et Petrus Soto, lect. 2, de Satisfact., et Navarr., in Sum., c. 26, n. 24, et de Poenit., d. 6, c. 1, in princ. n. 36, quibus in re pia et favorabili ego non contradicam; et quia, si peccatum in communione potest esse materia hujus sacramenti, cur non etiam satisfactio in communione? Ne autem possint inferre aliqua absurdâ, existimo in-